SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

5/S-son (4-jild)
2024

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V4SI5Y2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/5 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймахамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалохонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров ҚулматАширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна - педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна – психология фанлари доктори, доцент,

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
4-jild, 5-maxsus son (Iyul, 2024). -160 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Ulashova Sevinch Ulash qizi
CHIG'ATOY ULUSI BOSHQARUVI TARIXIDAN 8-13

Gulmatov Umarali Xabibulla o'g'li
"XITOY-O'ZBEKISTON-QIRG'IZISTON" TRANSPORT YO'LAGI TASHKIL ETILISHIDA O'ZBEKISTON ISHTIROKINING TARIXIY AHAMIYATI 14-18

Dexkanov Narimon Burxonjonovich
ISMOIL SOMONIYNING BOSHQARUV TIZIMI VA QO'SHIN ISLOHOTI 19-22

Saparbayeva Aziza Asror qizi
SURXONDARYO HUDUDINING BRONZA DAVRI MANZILGOHLARIDAN ANIQLANGAN ZARGARLIK BUYUMLARI TIPOLOGIYASI 23-28

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Muradullayeva Nafisa Dilmurad qizi
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYALARI TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI 29-34

Utkirov Anvar Utkirovich
KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA DIVERGENTSIYANI TIZIMLI TASHKIL ETISH TENDENSIYALARI 35-44

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Madraximov Jahongir Botirjon o'g'li
GLOBALLASHUV JARAYONLARINING YOSHLAR MA'NAVIY HAYOTIGA TA'SIRINING ASOSIY YO'NALISHLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI 45-52

Rahmonova Feruza Bahromjon qizi
XOTIN-QIZLAR BANDLIGINI TA'MINLASH – TAZYIQ VA ZO'RAVONLIKLARDAN ASRASHNING SAMARALI YO'LI SIFATIDA 53-58

Aripova Zulfiyaxon Salijanovna
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA FALSAFIY FANLARNI O'QITISHNING DOLZARB MASALALARI 59-64

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Nishonova Xurshida Yusufjanovna
SHE'RIYATDA OBRAZ MUAMMOSI 65-73

Hikmatova Nigina Akmalovna
O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA AGORONIMLARNING ONOMASTIK KATEGORIYA SIFATIDAGI MILLIY-LISONIY BELGILARI 74-79

Sultanova Xurshida Uktamjanovna
PUBLITSISTIK USLUB VA UNING TADQIQI (XURSHID DAVRON IJODI MISOLIDA) 80-86

Asqarova Dilbarxon Asqarjon qizi
XRONOLOGIYA VA IJOD: INGLIZ VA O'ZBEK MA'RIFIY DRAMALARINI QIYOSIY O'RGANISH 87-91

Sodiqova Baxtigul Ibodullayevna, Mahmudova Nargiza Alimovna
J. FAULZNING "KOLLEKSIONER" ROMANIDA RIVOYAT USULLARINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 92-96

Miraxmedova Zilola Erkinovna
EVFEMIYA TIL FENOMENI. EVFEMIZMNI O'RGANISH TARIXI 97-101

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Абдуолимов Уринбой Худобердиевич
ЎЗБЕКИСТОН ВА ТУРКИЯ ПРОКУРАТУРА ОРГАНЛАРИ ФАОЛИЯТИ ВА УНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ: ҚИЁСИЙ-ҲУҚУҚИЙ ТАҲЛИЛ 102-110

Алишаев Собир Турсунбоевич
СУД ҲУКМИНИ ЧИҚАРИШ ЖАРАЁНИДА СУД МАЖЛИСИ БАЁННОМАСИНИНГ ПРОЦЕССУАЛ ВА ИСБОТЛОВЧИ ФУНКЦИЯЛАРИ 111-119

Muhammadiyev Bahromjon Qodirjon o'g'li
OTALIKNI FAKTINI BELGILASH ISHI (BOTIR QODIROV VA JO`RAYEVLAR OILASI MISOLIDA) 120-124

Maxmudova Hurmatxon Muxtorovna
KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHNING DOLZARB MASALALARI TAHLILI: QONUNCHILIK VA AMALIYOT 125-135

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Rashidova Oynisa Xusniddin qizi
BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINF O'QITUVCHILARINING MUSTAQIL TA'LIMINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH 136-140

Bakiyeva Xayotxon Abduganiyevna, Ergasheva Roziya Bahodir qizi
DARSLARDA ZAMONAVIY TA'LIM USULLARIDAN FOYDALANISH 141-146

Гаппаров Захид Гаппарович
ИССЛЕДОВАНИЕ НОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ СИНХРОНИЗАЦИИ ДВИЖЕНИЙ В СИНХРОННОМ ПЛАВАНИИ 147-153

Qurbonova Dilafruz Toshturdiyevna
TALABA-QIZLARGA TEMURIY MALIKALAR MA'NAVIY MEROSI ASOSIDA MA'NAVIY-AXLOQIY QADRIYATLARNI O'RGATISHNING ZAMONAVIY USULI 154-159

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 4 | Special Issue 5 | 2024
ISSN Online: 2181-1342

08.00.00-IQTISODIYOT FANLARI – ECONOMICAL SCIENCES

Received: 10 July 2024
Accepted: 15 July 2024
Published: 25 July 2024

Article / Original Paper

POSSIBILITIES OF USING MODERN INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF MANAGEMENT OF SERVICE ENTERPRISES

Muradullaeva Nafisa Dilmurad kizi
PhD student of Samarkand institute of economics and service
Email: nafisa.m3434@gmail.com

Abstract. This article analyzes the possibilities of increasing the management efficiency of service enterprises through the use of modern information and communication technologies, shows the importance of this service in improving interaction with clients, reducing operating costs, and also provides for the automation of business processes. that by introducing technology, enterprises will be able to improve the quality of service and increase the level of competitiveness.

Key words: Modern information and communication technologies (ICT), management efficiency, service automation, communication with customers, cost reduction, competitiveness, enterprise management.

XIZMAT KOʻRSATISH KORXONALARI FAOLIYATINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYALARI TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI

Muradullayeva Nafisa Dilmurad qizi,
Samarqand Iqtisodiyot va servis instituti doktaranti

Annotatsiya. Ushbu maqola zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali xizmat koʻrsatish korxonalari faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirish imkoniyatlarini tahlil qilingan va ushbu xizmatning mijozlar bilan oʻzaro aloqalarni yaxshilash, operatsion xarajatlarni kamaytirish va biznes jarayonlarini avtomatlashtirishdagi ahamiyatini koʻrsatib oʻtilgan hamda, texnologiyalarni joriy qilish orqali korxonalar xizmat sifatini oshirib, raqobatbardoshlik darajasini mustahkamlay olishi koʻzda tutilgan.

Kalit soʻzlar: Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), boshqaruv samaradorligi, xizmatlarni avtomatlashtirish, mijozlar bilan aloqa, xarajatlarni kamaytirish, raqobatbardoshlik, korxona boshqaruvi.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI5Y2024N05

Kirish. Bugungi kunda raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) barcha tarmoqlarda, jumladan, xizmat koʻrsatish korxonalari faoliyatini boshqarishda ham katta ahamiyat kasb etmoqda. AKT imkoniyatlari xizmat koʻrsatish korxonalar faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirish, korxonada mijozlarga xizmat koʻrsatish sifatini takomillashtirish va raqobatbardoshligini ta'minlashda muhim roʻl oʻynaydi.

Bizga ma’lumki, XXI asr texnologiyalar asri deb bejiz aytilmagan. Kundan kunga texnologik yangiliklar, yangi dasturiy ta'minot va apparat vositalarining yangi avlodlari yaratilishi xizmat koʻrsatish korxonalari faoliyatiga oʻz faoliyatini optimallashtirish, oʻz ma'lumotlarni tezkor tahlil qilish va strategic qarorlar qabul qilish jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini yaratmoqda. Buning natijasida xizmat koʻrsatish korxonalar faoliyati samaradorligi sezilarli darajada oshadi va ushbu xizmatlardan foydalanib kelayotgan mijozlarga koʻrsatilayotgan xizmatlar sifati yuqori darajada saqlanib qoladi.

Axborot kommunikatsiya texnologiyalarining xizmat koʻrsatish korxonalari faoliyatida qoʻllanilishi bir qator qulayliklarni taqdim etadi. Birinchidan, bu texnologiyalar xizmat koʻrsatish jarayonini optimallashtirish va avtomatlashtirish orqali xizmat koʻrsatish korxona resurslarini samarali boshqarish imkonini beradi. Ikkinchidan, mijozlar bilan bevosita interaktiv aloqa oʻrnatish va ularning ehtiyojlarini tezkor ravishda qondirish, shuningdek, xizmatlarni individuallashtirish imkoniyatini yaratadi. Uchinchidan, AKT yordamida korxonalar marketing strategiyalarini samarali amalga oshirish va bozor talablariga moslashish imkoniyatiga olib chiqadi.

Ushbu maqolaning maqsadi xizmat koʻrsatish korxonalari faoliyatini boshqarishda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlarini oʻrganish va ularning samaradorligini oshirish yoʻllarini koʻrsatish iboratdir. Shuningdek, AKTning xizmat koʻrsatish korxonalari uchun ahamiyati va afzalliklari tahlil qilinadi hamda AKTning turli yoʻnalishlarda qoʻllanilishi boʻyicha aniq misollar keltiriladi va ularning samaradorligi baholanadi, xizmat koʻrsatish korxonalarida AKTni joriy etishning muhim qadamlarini va muvaffaqiyatli tatbiq etish shartlarini oʻrganiladi.

Mazkur maqolaning ahamiyatli tomoni shundaki, unda keltirilgan takliflar va tavsiyalar xizmat koʻrsatish korxona rahbarlari va mutaxassislariga AKT imkoniyatlaridan samarali foydalanish orqali koʻzlangan maqsadlarini yanada rivojlantirish va raqobatbardoshligini oshirishda yordam beradi. Shu bilan birga, ushbu mavzu boʻyicha olib borilgan ilmiy tahlillar va amaliy tadqiqotlar xizmat koʻrsatish korxonalarida innovatsion yechimlarni joriy etish jarayonida foydali boʻlishi koʻzda tutilgan.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Bugungi kunda axborot kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanish barcha sohalar uchun muhim ahamiyat kasb etmoqda. Bu borada koʻplab xorijiy hamda mamlakatimiz olimlari ilmiy izlanishlar olib borib muhim taklif va tavsiyalar ishlab chiqmoqda. Jumladan amerikalik New York unversitetida ilmiy tadqidot olib borayotgan olimlardan Laudon, K.C., & Laudon, J.P. oʻzning “*Management Information Systems: Managing the Digital Firm*. Pearson.” kitobida bugungi biznes firmalari axborot texnologiyalari va tizimlaridan qanday foydalanish kerakligi, axborot kommunikatsiya texnologiyalarning asosiy elementlari va ularning korxonalarda samaradorlikka ta'siri muhokama qilingan. [1: 6-7 b] Yana shunday iqtisodchi olimlardan Turban, E., Sharda, R., Delen, D., King, D. “*Business Intelligence, Analytics, and Data Science: A Managerial Perspective.* Pearson” nomli kitobida Xizmat koʻrsatish korxonalarida biznes intellekti, analitika va ma'lumotlar ilmining qoʻllanilishi haqida kengroq ma'lumot berilgan.[3: 8-10 b] Bundan tashqari, ushbu mavzu boʻyicha koʻplar mamalakatimiz iqtisodchi olimlarimiz ham fikr yuritganlar shulardan Sh. Jabborov, G. Raxmatova oʻz tadqiqotlarida xizmat koʻrsatish korxonalarida AKTning joriy etilishi natijasida samaradorlikning oshishi haqida koʻplab misollar keltirgan. Yuqorida keltirilgan olimlar oʻz tadqiqotlarida bulutli hisoblash, IoT, big data va sun'iy intellekt texnologiyalarining xizmat koʻrsatish korxonalaridagi amaliy tadbiqlarini

oʻrganishgan va bu texnologiyalarni qoʻllash natijasida xizmat koʻrsatish tezligi va sifati sezilarli darajada oshishini koʻrsatishgan[4:4b]. Bizning fikrimizcha, yuqorida keltirilgan axborot kommunikatsiya texnologiyalarining xizmat koʻrsatish korxonalari faoliyatini boshqarishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ta'kidlangan, ammo bizning AKT xizmat koʻrsatish jarayonlarini avtomatlashtirish, mijozlar bilan aloqalarni yaxshilash va raqobatbardoshlikni oshirish imkoniyatlarini taqdim etish va ushbu texnologiyalarning keng koʻlamda qoʻllanilishi xizmat koʻrsatish korxonalarining samaradorligini sezilarli darajada oshirishi haqida yetarli maʼlumotlar berilmagan. Ushbu maqola axborot kommunikatsiya texnologiyalar xizmat koʻrsatish korxona jarayonlarida samaradorlikni takomillashtirish borasida aniq taklif va tavsiyalar beradi.

Muhokama. Xizmat koʻrsatish korxonalarini boshqarish samaradorligiga axborot kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanishning oʻrni juda katta ahamiyatga ega. Bu texnologiyalar xizmat koʻrsatish korxonalarning faoliyatini samarali boshqarish, mijozlarga yuqori sifatli xizmatlarni taqdim etish va xizmat jarayonlarini optimallashtirishda muhim rol oʻynaydi. Quyidagi koʻrsatkichlar xizmat koʻrsatish korxonalarni boshqarish samaradorligini oshirishda axborot kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanishning muhimligini koʻrsatadi:

- ✓ Mijozlar bilan aloqa. Bunda xizmat koʻrsatish korxonalari xodimlari mijozlar bilan toʻgʻridan toʻgʻri aloqa oʻrnatish imkoniyatiga ega boʻladi. Bu ham oʻz navbatida korxonaning boshqaruv samaradorligiga taʼsir koʻrsatadi.
- ✓ Operativlik. Korxonada xizmat koʻrsatish jarayonini optimallashtirish va tezkorligini oshirishda yordam berdi.
- ✓ Moliyaviy samaradorlik. Bunda korxona kelajakdagi tuzgan rejalarini oʻzgartish imkoniyatini beradi.
- ✓ Maʼlumotlarni aniqlash va ularni tahlil qilish. Bu albatta xizmat koʻrsatish korxonasining samaradorlik koʻrsatkichlariga oʻz taʼsirini loʻrsatadi.

Bizga maʼlumki, hozirgi kunda dunyo aholisining juda ulkan qismi aynan xizmat koʻrsatish sohasida faoliyat olib bormoqda. Shunday ekan, biz ushbu xizmat koʻrsatishni yanada samarali boshqarishimiz uchun baʼzi bir mexanizmlardan foydalanishni talab etadi ammo zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalari xizmat koʻrsatish korxonalari faoliyatini boshqarishda bir qancha toʻsiqlarga uchrab kelmoqda. Bu esa, oʻz navbatida faoliyat jarayonida qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Biz ularni quyidagi rasm orqali koʻrishimiz: (1-rasm)

Xizmat koʻrsatish korxonalarini boshqarishda axborot kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanishdagi toʻsiqlar 1-rasm

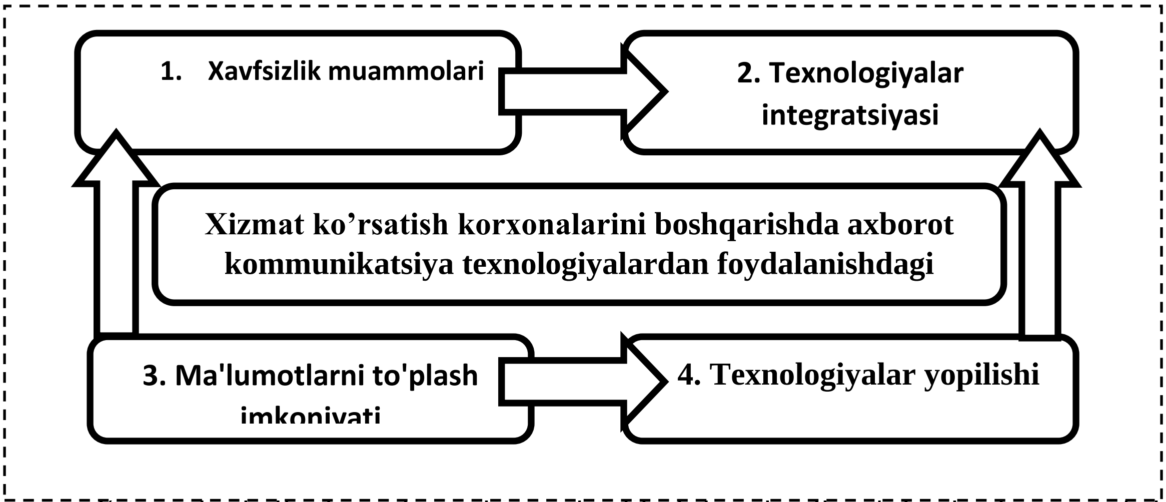

Yuqorida keltirilgan birinchi xavfsizlik bilan bog‘liq to‘siqlarda xizmat ko‘rsatish korxonalarni boshqarishda asosan bulutli hisoblash, IoT va boshqa axborot kommunikatsiya texnologiyalari xavfsizlik muammolari bilan bog‘liq muommolarga duch kelishimiz mumkin. Mavjud ma'lumotlarning osson tarzda yoki tashqi xaqiqatga uchqun topshirilishi, hujjatlar va ma'lumotlarning yagona kirishida umumiy kamchiliklar mavjudligini anglatadi. Keyingi texnologiyalarning integratsiyalari bo‘yicha olsak, korxonalarda foydalaniladigan turli texnologiyalar integratsiyasi qiyinchiliklar tug‘dirishi bo‘yicha so‘z boradi. Bu korxonada ma'lumotlarning to‘plami, o‘zgarishlari, tahlillari va avtomatlashtirilgan jarayonlarning yuzaga kelishi orqali yuzaga chiqishi mumkin. Uchinchi bo‘lib ketirilgan to‘siqlar ham korxonaning mavjud barcha texnologiyalarni amalga oshirishda yoki ma'lumotlarni to‘plashda qiyinchiliklarga duch kelishi mumkin. Bu,xizmat ko‘rsatish korxonalarning tekshirish, tuzilishi, va operativ boshqaruvning muhim qismlarini tartibga solishni talab qiladi. Ba'zi hollarda, xizmat ko‘rsatish korxonalarida foydalaniladigan axborot kommunikatsiya texnologiyalari yopilishi yoki ta'mirlashni talab etadi. Bu muammolar xizmat ko‘rsatish korxonalarning samaradorligi va mavjud xizmatlarini takomillashtirishda to‘g‘ri qarorlar qabul qilishni taqazo etadi. Yuqoridagi muommolar zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning to‘g‘ri va samarali jarayonlarda integratsiyasini o‘rganish va yana takomillashtirish aks etadi. Shunday qilib, xizmat ko‘rsatish korxonalari bu texnologiyalardan foydalanishda muammolar orasidagi qiyinliklarni tushunish va ularni hal qilish uchun integratsiya jarayonini yaxshilashga katta e’tibor qaratishi lozim hisoblanadi.

Natijalar. Bugungi kunda mamlakatimizda axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish iqtisodiyotimizning jadal rivojlanishiga o‘z hissani qo‘shib kelmoqda. Jumladan hukumatimiz tomonidan axborot kommunikatsiya texnologiyalar uchun ajratilayotgan imkoniyatlar hamda ularni joriy etilishi borasida olib borilayotgan siyosat hozirgi kunda o‘z natijasini berib kelmoqda. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi “2022–2026 yillarga mo‘ljallangan Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi PF–60-son Farmoniga muvofiq, shuningdek, axborot kommunikatsiya texnologiyalari sohasini yangi bosqichga olib chiqish bo‘yicha ustuvor vazifalarni amalga oshirish maqsadida, 2022 yil 22 avgust kuni Prezidentning “2022–2023 yillarda axborot kommunikatsiya texnologiyalari sohasini yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarori imzolandi Unga asosan axborot kommunikatsiya texnologiyalari sohasini 2022-2023 yillarda yanada rivojlantirishning asosiy vazifalari etib belgilandi.[2:1-2b]

AKT orqali xizmat ko‘rsatish korxonalarning ma'lumotlarini, dasturlarini va xizmatlarini bulutda saqlash va ulash orqali, ma'lumotlar qo‘llanishi va resurslarga yondashish samaraliroq hisoblanadi. Bu esa o‘z navbatida texnologiya, ma'lumotlarga qulay va xavfsiz erkin yondashish imkoniyatini beradi.

Xizmat ko‘rsatish korxonalarida qurilmalar va vositalar orqali ma'lumotlar yig‘ilish va ulash, xizmatlarni monitoring qilish, avtomatlashtirish va ma'lumotlarni real vaqtda tahlil qilish imkoniyatlarini yanada oshiradi. Masalan, IoT korxonalarda tizimli turar joy va energiya samaradorligini takomillashtirishga yordam beradi.

Korxonada ko‘p ma'lumotlar asosida tahlil va prognostika qilish, mijozlarning ehtiyojlari va korxona faoliyatini tushuntirishga yordam beradi. Bu ma'lumotlar, strategik qarorlar qabul qilishda va xizmat sifatini oshirishda muhim rolni o‘ynaydi.

Shuningdek, ma'lumotlar analizini, avtomatik tanish va maslahatlar berishni ta'minlash orqali, xizmatlarni personalizatsiyalash va mijozlarga yordam berish imkoniyatlarini oshiradi..

Albatta, AKT, xizmat ko‘rsatish sohasida innovatsion yondashuvlar va mijozlarga qulaylik keltirishda muhim ahamiyatga ega bo‘lib, korxonalarga tajribali boshqarish vositalari sifatida xizmat qiladi. Bu texnologiyalar birgalikda qo‘llanilganda, korxonalarning faoliyati samaraliroq, ishonchliroq va innovatsion ravishda takomillashadi.

Ma’lumki, xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyati boshqaruvi samaradorligida zamonaviy AKT texnologiyalarining joriy etilishi samaradorlikni oshirish, mijozlarga xizmat ko‘rsatish sifatini yaxshilash, ehtiyojlarini qondirish va xarajatlarni kamaytirishda katta imkoniyatlar beradi. Shu bilan bir qatorda, axborot kommunikatsiya texnologiyalarning kamchiliklarini ham e'tiborga olish zarur hisoblanadi. Olingan natijalarga ko‘ra biz, quyidagi 1-jadvalda xizmat ko‘rsatish korxonalar faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari va kamchiliklarni ko‘rishimiz mumkin.

Xizmat ko‘rsatish korxonalar faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari va kamchiliklari 1-jadval

Afzalliklari	Kamchiliklari
➢ Tezlik va samaradorlikni oshirish	➢ Yuqori boshlang‘ich xarajatlar
➢ Xarajatlarni kamaytirish	➢ Texnologik murakkablik
➢ Ma’lumotlarni tahlil qilish	➢ Xodimlarni o‘rganish zarurati
➢ Mijozlar yondashuvini yaxshilash	➢ Xavfsizlik va maxfiylik muommolari
➢ Innovatsion yondashuv	➢ Texnologiyaga qaramlik
➢ Xavfsizlikni oshirish	➢ Yangilanish zarurati

Yuqorida jadvaldan ko‘rinib turibdiki, xizmat ko‘rsatish korxonalar faoliyatini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalardan

foydalanishning afzalliklari bilan bir qatorda kamchiliklari ham mavjud. Shuning uchun biz quyidagicha xulosalar ishlab chiqishimiz lozimdir.

Xulosa. Xizmat koʻrsatish korxonalari boshqarish samaradorligini zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalari yangi imkoniyatlarini joriy etilishi bir qator afzalliklarga ega boʻlsa-da, shu bilan bir qatorda kamchiliklarini ham e'tibordan chetda qoldirmaslik kerak. Asosan foydalanishdagi yuqori boshlangʻich xarajatlar, texnologik murakkablik, xavfsizlik muammolari va texnologiyaga qaramlik kabi kamchiliklar korxonalarning samaradorligiga salbiy ta'sir koʻrsatishi mumkin. Shuning uchun, axborot kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etishda bu kamchiliklarni kamaytirish, bartaraf etish hamda ularni boshqarish strategiyalarini ishlab chiqish oʻta muhim ustuvor vazifalardan hisoblanadi. Har bir korxona rijorlanish bosqichida oldida turgan toʻsiqlarni oʻz vaqtida bartaraf etish orqali strategik maqsadlarga tez va osson erishishni ta’minlaydi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Kenneth C. Laudon and Jane. P. Laudon “Management Information Systems: Managing the Digital Firm”, 13th Edition, ISBN: 978-0-13-305069-1 published by Pearson Education © 2019.

2. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining “2022-2023 yillarda axborot kommunikatsiya texnologiyalari sohasini yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari toʻgʻrisida” gi Qarori. https://mitc.uz/uz/news/4076

3. Sharda, R., Delen, D. and Turban, E. “ Business Intelligence, Analytics, and Data Science: A Managerial Perspective. Pearson”, New York. Journal of Software Engineering and Applications, Vol.15 No.5, May 31, 2022

4. Sh. Jabborov, G. Raxmatova “Integration of Cloud Computing, Big Data, Artificial Intelligence, and Internet of Things: Review and Open Research Issues” International Journal of Web-Based Learning and Teaching Technologies 6 2021

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/5 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).